

ประกาศการและกระโจมไฟโบราณ บริเวณอ่าวไทย

“ประกาศการ” มาจากคำภาษาสันสกฤตว่า “ปรภา” (อ่านว่า ประ-พา) รวมกับคำว่า “อาคาร” (อ่านว่า อา-คา-ระ) ปรภา แปลว่า แสงกล้า แสงสว่าง ส่วน อาคาร แปลว่า บ้าน ที่อยู่ สถานที่ “ประกาศการ” หมายถึง หอสูงที่มีไฟอยู่บนยอด คอยส่องแสงเป็นสัญญาณเตือนผู้เดินเรือให้ระวังหินโสโครก หรือร่องน้ำที่มีกระแสน้ำเชี่ยว ประกาศการในสมัยก่อนใช้วิธีตามไฟไว้ตลอดคืน ใช้กระจกช่วยรวมแสงให้กล้าขึ้น แล้วบังคับให้แสงส่องออกไปเป็นลำและหมุนอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากไฟที่ตามไว้บนยอดอาคาร เหมือนไฟที่ตามไว้ในตะเกียง เดิมจึงเรียกว่า เรือนตะเกียง ปัจจุบันใช้คำ ๒ คำว่า ประกาศการ กับ กระโจมไฟ. ประกาศการใช้เรียกหอสัญญาณไฟที่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำ เช่น ประกาศการที่แหลมพรหมเทพ. ส่วนกระโจมไฟเรียกหอสัญญาณไฟที่ไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำ เช่น กระโจมไฟเกาะจง กระโจมไฟเกาะตอม่อ. คำว่า ประกาศการ เป็นคำที่ใหม่กว่าเรือนตะเกียงและกระโจมไฟ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า **light house**^๑

ประเทศไทยมีภูมิประเทศติดกับทะเลอ่าวไทยและทะเลฝั่งตะวันตก จึงปรากฏหลักฐานถึงการคมนาคมหรือสัญจรทางน้ำ มาอย่างยาวนาน สันนิษฐานว่าตั้งแต่เริ่มเดินทางในท้องทะเล คงมีการสร้างหมุดหมายหรือสัญลักษณ์เพื่อเป็นเครื่องหมายของการนำทางและการเดินเรือที่ปลอดภัยไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้ภูเขา เป็นหมุดหมาย เสาธง การใช้แผนที่ประกอบการเดินเรือ ฯลฯ สำหรับการสร้างประกาศการหรือกระโจมไฟไว้ที่มีความมั่นคงแข็งแรงปรากฏหลักฐานชัดเจนในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกาศการ กับกระโจมไฟ ที่สร้างขึ้นมาในระยะแรกของประเทศไทยอยู่หลายแห่ง ปรากฏทั้งในทะเลอ่าวไทยและทะเลตะวันตก โดยสร้างขึ้นบริเวณทางเข้าแม่น้ำและร่องน้ำที่มีความสำคัญในการสัญจร บางแห่งตั้งบนยอดเกาะ บางแห่งตั้งบนยอดเขาและบางแห่งตั้งบนพื้นที่ราบบริเวณปากน้ำ ลักษณะของประกาศการในช่วงดังกล่าวสร้างในรูปแบบหอคอยอิฐทาสีขาว มีความสูงประมาณ ๙ - ๒๒ เมตร กระโจมเหล็กโปร่งทาสีขาว สูงประมาณ ๖ -๑๖ เมตร ต่อมาสร้างเป็นหอคอยคอนกรีตทาสีขาว ประกาศการและกระโจมจะประดับเรือนตะเกียงและเครื่องแสงสว่าง ลักษณะของไฟมีทั้งที่เป็นไฟนิ่ง ไฟวับ ไฟวับหมุน หรือไฟวับหมุน

ประกาศการที่สร้างขึ้นในระยะแรกของประเทศไทย ได้แก่ ประกาศการเกาะสีชัง (อัญญาณ์ประกาศการ) ซึ่งได้ทำการเปิดประกาศการในวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๔๓๔^๒ ประกาศการพาหุรัตน์ (เกาะจง) ยอดเกาะ ชลบุรี สร้าง

^๑ ราชบัณฑิตยสภา.(๒๕๕๓).บทวิทยุรายการ “รู้ รัก ภาษาไทย”ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๗.๐๐-๗.๓๐ น.สืบค้นจาก :<http://legacy.orst.go.th> (วันที่สืบค้น ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๙).

^๒ กรมเจ้าท่า. “ประกาศกรมเจ้าท่า แจ้งความแก่ผู้เดินเรือ” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘ ตอน ๒๒ หน้า ๑๙๔.

พ.ศ.๒๔๔๐^๓ ประกาศรบนเกาะปราบ อ่าวบ้านดอน เปิดใช้ในวันที่ ๑ มกราคม รศ ๑๒๕^๔ ประกาศรบนเนินเขาแหลมสิงห์ปากน้ำจันทบุรี จุดโคมตั้งแต่วันที่ ๒๑ กันยายน รศ ๑๒๕^๕ และมีการสร้างกระโจมไฟและประกาศการในระยะต่อมาอีกหลายแห่ง การสร้างประกาศและกระโจมไฟนับเป็นสิ่งสำคัญในการคมนาคมทางน้ำ มีประโยชน์ในการสัญจรอย่างปลอดภัย จึงเป็นสิ่งก่อสร้างสาธารณประโยชน์เพื่อคนหมู่มาก ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการพระราชทานพระราชทรัพย์ พระราชทานเงิน เพื่อสร้างประกาศเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ให้เรือซึ่งไปมาในทะเลได้เห็นทางที่จะดำเนินพันภัยอันตรายอีกหลายแห่ง อาทิ ประกาศประจวบคีรีขันธ์^๖ และสร้างในอ่าวสยามแห่งหนึ่ง^๗ ประกาศและกระโจมไฟที่สร้างขึ้นได้เพื่อประโยชน์แห่งการเดินเรือ ดังปรากฏในหลักฐานเอกสาร เช่น ในหนังสือเที่ยวทะเลวันออก เรื่องเที่ยวที่ต่าง ๆ ภาค ๑ ดังนี้^๘

วันที่ ๑ ออกเรือจากกรุงเทพฯ เรือใหญ่เข้าลัดไม่ได้ ต้องอ้อมไป พอพ้นลัดล่างหน่อยหนึ่ง ก็แลเห็นยอดพระสมุทรเจดีย์ยังแหลมอยู่ ไปอีกหน่อยหนึ่งจึงถึง ถัดพระสมุทรเจดีย์ออกไปถึงบ่อผีเสื้อสมุทรที่บนฝั่งข้างซ้ายมือเป็นตัวเมืองสมุทรปราการมีบ้านเรือนมาก เรือแล่นออกไปพ้นบ่ออีกแหลมหนึ่งจึงเห็นทะเลเป็นน้ำแลลวไปสุดสายตาจดขอบฟ้าไม่เห็นฝั่ง แล้วออกไปถึงเรือทวนแดง พ้นเรือทวนไปแลเห็นทิวไม้สองฝั่งสุดสายตา ยิ่งแล่นออกไปทิวไม้ก็หมดเล็กเข้าไปทุกทีจนแลเห็นไม่ถนัด แล้วถึงประกาศ คือเรือนตะเกียงเป็นกระโจมตั้งอยู่กลางทะเล ใกล้ร่องน้ำทางที่เรือจะไป เรือนตะเกียงนี้ดูไกล ๆ ก็เล็กนิดเดียว

^๓ ดูเพิ่มเติมใน กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ ทำเนียบไฟและทวน ในน่านน้ำ พ.ศ.๒๕๕๖ LIST OF LIGHTS AND BUOYS In Thai Waters.

^๔ กรมเจ้าท่า, “ประกาศกรมเจ้าท่า แจ้งความแก่ผู้เดินเรือ” ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๒๓ ตอนที่ ๔๐ (๓๐ ธันวาคม ๒๔๔๙), หน้า ๑๐๒๓.

^๕ กรมเจ้าท่า, “แจ้งความกรมเจ้าท่า” ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๒๓ ตอนที่ ๒๖ (๒๓ กันยายน ๒๔๔๙), หน้า ๖๔๕.

^๖ กระทรวงทหารเรือ, “แจ้งความทหารเรือ พระราชทานพระราชทรัพย์สร้างประกาศจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๒ (๑๗ มกราคม ๒๔๖๘), หน้า ๓๒๓๒.

^๗ กระทรวงทหารเรือ, “แจ้งความทหารเรือ พระราชทานพระราชทรัพย์สร้างประกาศ” ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๔๒ (๗ มิถุนายน ๒๔๖๘), หน้า ๗๑๑.

^๘ สมมตอมรพันธุ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ, “เรื่องเที่ยวทะเลตะวันออก” ใน เรื่องเที่ยวที่ต่าง ๆ ภาค ๑ -๕ (กรุงเทพมหานคร:กรมศิลปากร,๒๕๕๐), ๓๔-๓๖.

เท่านั้น แต่ถ้าได้ขึ้นไปบนนั้นแล้วไม่เล็กเลย ใหญ่โตกว้างขวางมาก มีพื้นสามชั้น ชั้นล่างเป็นที่ไว้ของต่าง ๆ ไม่มีฝา ชั้นกลางเป็นที่นอนอยู่มีฝากั้น ชั้นบนเป็นที่จุดตะเกียง ตะเกียงนั้นก็ดวงเดียวเท่านั้น แต่แก้วรอบนอกเป็นกลีบ ๆ ซ้อนเรียงกันฉายให้สว่างไกลไปได้มาก พื้นเรือนตะเกียงออกไปเป็นสันตอนฤกษ์หลังเต่า เรือข้ามได้แต่เวลาน้ำขึ้น ถ้าเวลาน้ำลงแล้วขึ้นทีเดียว คนลงลุยได้ พื้นสันตอนออกไปถึงน้ำเขียว มีรอยน้ำโคลนกับน้ำเขียวไปชนกันอยู่ ไม่ปนกัน ช้างในเข้ามาเป็นน้ำโคลนขุ่นสีแดง นอกออกไปเป็นสีเขียว แต่การที่จะเห็นน้ำต่อกันเช่นนี้มักเป็นคราว ๆ คือในฤดูน้ำเหนือไหลลง จึงจะมีน้ำต่อ ถ้าเป็นเวลาแล้งน้ำเค็มขึ้นถึงกรุงเทพ ฯ แล้วไม่มีใครจะเห็นน้ำต่อชัด เห็นสีจางเลือนค่อยเขียวออกไปทีละน้อย ๆ จนเขียวจัด ที่น้ำเขียวนั้นมีเรือค้าขายใหญ่ ๆ มาทอดหลายลำ คอยเวลาน้ำขึ้นจะได้ข้ามสันตอนเข้าปากน้ำ เรือที่ไปแล่นข้ามสันตอนแล้วตัดไปเกาะสีชัง สีชังนี้พอโผล่ปากน้ำออกไปก็แลเห็น ถ้าอากาศแจ่มใสก็เห็นชัด ถ้าอากาศไม่โปร่งใสก็เห็นเป็นหมอกจาง ๆ อยู่ มีคำกลอนเขาว่าไว้ในนิราศกลางฤดูกลางเมื่อเวลาอนน้ำเขียว ดูตรงกันกับที่กล่าวนี้ เมื่อมาถึงเกาะสีชังแล้ว แลเห็นศิลาเป็นเกरण้อยอยู่ข้างเหนือ เรียกว่าส้มปะยื้อ มีประกาศการซื้ออัฐางค์ประกาศการ รูปไม่เหมือนนประกาศการที่ปากน้ำ ที่นี่เป็น ประกาศการก่ออิฐถือปูนเป็นรูปกลมสูงขึ้นไป มีเรือนกลมอยู่บนยอด จุดโคมในนั้นใช้โคมสีแดง ที่ศิลาส้มปะยื้อนี้ แต่เดิมเมื่อยังไม่ได้สร้างประกาศการนั้น มีนกนางนวลไปทำรังตักฟองอยู่ที่นั่นมาก นกนางนวลนี้เป็นนกหากินอยู่ในทะเลกินปลาเป็นอาหาร บินก็ไปได้ไกล ๆ มาก จนไกลฝั่งลิบ ๆ เมื่อเหน้อยก็ลงพักผ่อนอยู่ในทะเล ว่ายน้ำก็ทน นกกระทิงแลนกอื่นๆ ก็มีบ้าง แต่ไม่ชุมเหมือนนกนางนวล นกนางนวลนี้เป็นชุมมาก ใครไปก็คงจะได้เห็น ถึงเกาะสีชังแล้วทอดในระหว่างเกาะสีชังกับเกาะขาม แลเห็นเขาข้างฝั่งถนัด เวลากลางคืนอาบน้ำเค็ม น้ำนั้นตักขึ้นมาแล้วเป็นแสงสว่างเป็นเม็ดพราวๆ เหมือนหิ่งห้อยฤแมงดาเรือง น้ำที่ไหลถูกหัวเรือฤหางเสือฤติกระเซียงก็เปแสงสว่างพราวเหมือนกัน น้ำเค็มที่พราวๆ นี้เปไปด้วยตัวสัตว์ มีอธิบายอยู่ในหนังสือวิชาฉนวนพิเศษเล่ม ๗ แผ่นที่ ๔๑ ออกวันที่ ๒๘ กรกฎาคม รัตนโกสินทรศก ๑๑๑ ว่า ๔๘๑ แล ๔๘๒ แล ๔๘๓ นั้นแล้ว จะอธิบายอีกก็จะเข้าไป น้ำเค็มนี้รศเค็มออกขม ๆ ด้วย อายุเข้าแล้วมักจะเหนียวตัวเหนอะหนะ ถ้าอายุแล้วเช็ดตัวเสียให้แห้งแล้วสวมเสื้อในทันทีจึงจะไม่เหนียวตัว ทอคำไพเราะควรฟัง จึงขอคัดมาลงไว้ด้วย”

ประกาศการและกระโจมไฟโบราณ บริเวณอ่าวไทย

ในบริเวณอ่าวไทยตั้งแต่ในพื้นที่จังหวัดชุมพรลงไปจนถึงจังหวัดปัตตานี เป็นบริเวณที่มีการสัญจรหรือการคมนาคมทางน้ำที่สำคัญมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน บริเวณปากน้ำ ร่องน้ำและทางเข้าเมืองของพื้นที่ดังกล่าวจึงปรากฏหลักฐานการสร้างประกาศการและกระโจมไฟตั้งแต่กลาง-ปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๕ และยังมีหลักฐานจนถึงปัจจุบัน ต่อมาได้มีการสร้างประกาศการและกระโจมไฟขึ้นอีกหลายแห่งประเทศไทย ที่นอกจากจะเพื่อประโยชน์ในการเดินเรือแล้ว ยังเป็นอนุสรณ์สถานและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

จังหวัดชุมพร มีการสร้างกระโจมไฟบริเวณเกาะรัง สร้างเมื่อ ๑๐ ส.ค.๒๔๖๙ มีลักษณะเป็นกระโจมเหล็กทาสีขาว สูง ๗ เมตร กระโจมไฟบนเกาะมัดโพน ทางเข้าแม่น้ำชุมพร สร้างเมื่อ ๒๔๕๑ เป็นกระโจมเหล็กโปร่ง ทาสีขาว สูง ๑๒ เมตร ประกาศการบนเกาะรางบรรทัด สร้างเมื่อ ๒๐ ส.ค.๒๔๖๙ เป็นหอคอย ทาสีขาว

สูง ๖ เมตร และกระโจมไฟหลังสวน ตั้งอยู่บริเวณปากน้ำหลังสวน สร้างเมื่อ ๒๔๕๓ เป็นกระโจมคอนกรีตและเสริมเหล็กโปร่งทาสีขาว สูง ๑๗ เมตร

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประภาคารบนเกาะปราบ ตั้งอยู่ทางเข้าแม่น้ำบ้านดอน เปิดใช้ในวันที่ ๑ มกราคม รศ ๑๒๕ เป็นกระโจมเหล็กโปร่งทาสีขาว สูง ๑๔ เมตร กระโจมไฟเกาะวังใน ตั้งอยู่ยอดเกาะ สร้างเมื่อ ๑ ก.ย. ๒๔๖๙ เป็นกระโจมเหล็ก ทาสีขาว สูง ๙ เมตร

จังหวัดสงขลา ประภาคารบนยอดเขาดังกวน สร้างพ.ศ. ๒๔๔๐ เป็นหอคอยอิฐ ทาสีขาว สูง ๘ เมตร

จังหวัดปัตตานี กระโจมไฟบริเวณปากน้ำสายบุรี สร้างเมื่อ ๓๐ ก.ค.๒๔๖๘ เป็นกระโจมเหล็กโปร่ง ทาสีขาวปัตตานี สูง ๒๖ เมตร กระโจมไฟแหลมตาชี สร้างเมื่อ ๓๐ ต.ค.๒๔๗๑ กระโจมเหล็กโปร่งทาสีขาว สูง ๒๙ เมตร

นอกจากนี้ในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีประภาคารและกระโจมไฟที่สร้างขึ้นในราวกลางถึงปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๕^๙ ได้แก่

จังหวัดระนอง มีกระโจมไฟอยู่บนเกาะเกาะสระนีย์ (เกาะผี) สร้าง ๑๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๗๗ เป็นกระโจมโครงเหล็กโปร่ง สีขาว สูง ๙ เมตร ประภาคารเกาะโคม ตั้งอยู่บนยอดเกาะ สร้างเมื่อพ.ศ. ๒๔๕๑ เป็นหอคอยอิฐ สีขาว สูง ๑๑ เมตร

จังหวัดพังงา มีประภาคารประภาสวชิรกันต์ (เกาะรา) ตั้งอยู่หัวแหลมด้านเหนือ สร้างเมื่อ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๗๗ เป็นหอคอยอิฐ และเสริมเหล็กสีขาว สูง ๙ เมตร ประภาคารเกาะตะเกาน้อย ตั้งอยู่บนยอดเกาะ สร้างพ.ศ. ๒๔๔๒ หอคอยคอนกรีต สีขาว สูง ๑๒ เมตร ประภาคารชัชวาลวชิรโอสม (เกาะนมสาวน้อย) สร้างเมื่อ ๑๘ ก.พ.๒๔๗๐ หอคอยคอนกรีต สีขาว สูง

จังหวัดกระบี่ กระโจมไฟสมุทรวชิรณีย์ (เกาะนก) ตั้งอยู่ทางเข้าแม่น้ำกระบี่ สร้าง ๒๗ มกราคม ๒๔๗๐ เป็นกระโจมโครงเหล็กโปร่ง สีขาว สูง ๒๑ เมตร

จังหวัดตรัง กระโจมไฟอาโลกวชิรยุตต์ (หยงสตาร์) สร้างเมื่อ ๒๒ พ.ย.๒๔๗๐ เป็นกระโจมโครงเหล็กโปร่ง สีขาว สูง ๑๘ เมตร ประภาคารบนเกาะบุเหลาบีต (เกาะเบ็ง) ทางเข้าปากน้ำกันตัง สร้างพ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นหอคอยอิฐ สีขาว สูง ๑๑ เมตร

จังหวัดสตูล ประภาคารนิสาวชิรกาส (เกาะเลละ) สร้างเมื่อ ธ.ค.๒๔๗๐ เป็นกระโจมโครงเหล็กโปร่ง สีขาว สูง ๑๐ เมตร และประภาคารบนเกาะยาว บริเวณปากน้ำสตูล สร้างเมื่อ ๒๔๕๖ เป็นหอคอยอิฐ สีขาว สูง ๘ เมตร

^๙ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ ทำเนียบไฟและท่อน ในน่านน้ำ พ.ศ.๒๕๕๖ LIST OF LIGHTS AND BUOYS In Thai Waters .

ตาม ความ ในมาตรา ๗ แห่ง พระราชบัญญัติ
ปรับครั้งหนึ่งเป็นเงินไม่เกิน ๒๐ บาท ให้
ผู้ทำหรือเจ้าชวงนาเกลือ คอยนำกำนัน ออก
รางวัลที่นายชวงนา ได้ทำเกลือ และรับใบนำ
จากกำนัน เมื่อกำนัน ออกให้ นั้น จงทุก ๆ ราย
แม้ผู้ใด ไม่ไปนำและรับ ใบนำ เจ้าพนักงานจะ
ถือว่าผู้นั้น ได้ ทำผิด รังวัดนั้น เป็น ถูกต้อง
และจะเรียกเงินจากเดิมตามจำนวนที่รางวัลได้นั้น
แม้เจ้าชวงนา หรือ ผู้แทนหรือผู้ทำคนใด เมื่อ รับ
ใบนำจากกำนัน แล้ว เห็น ว่า เนื้อนาเกลือ
ในใบนำ มากเกินกว่าจำนวนที่ได้ทำควร
จะลด ก็ให้ทำเรื่อง รวบรวม ขอลดต่อ นาย
อำเภอ ภายในกำหนด ไม่เกิน ๑๕ วัน นับตั้ง
แต่วันที่ ได้รับ ใบนำ นั้น เป็น ต้น ไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ ธันวาคม

รัตนโกสินทรศก ๒๒๕

(ลงนาม) พระราชฎการ โกศล

เจ้ากรมสรรพากรใน ข

ประกาศกรมเจ้าท่า

แจ้งความแก่ผู้เดินเรือ

ขอแจ้งความให้ทราบทั่วกันว่า ประกาศ
ที่ได้สร้างขึ้นไว้แล้ว บนเกาะเกาะปราบที่ใน
อำเภอเมืองไชยา (บ้านดอน)

ประกาศ จะได้เรียกนามว่า “ประกาศ
การเกาะปราบ” จะได้ ตั้ง ต้น จุดไฟให้ปรากฏแก่
ประกาศนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมรัตนโกสินทร
ศก ๒๒๕ เป็นต้นไป

ที่ตั้งแห่งประกาศ อยู่ ณ ตำบล แดงคึก
เหนือ ๕ คีรี ๓๓ นาที กับ ๓ วินาที ตรงคึก
ตะวันออก ๘๘ คีรี ๒๕ นาที กับ ๒ วินาที

ลักษณะดวงไฟ เป็นแสงฉายด้วยวามสีขาวขนาด
ชั้นที่ ๕ แสงเห็นได้ ใน ระยะทาง ๑๒ ไมล์ หรือ ๔๘๐
เส้น ระยะแสงไฟฉาย ด้วยวามใน ชั่วโมงหนึ่ง
มีแสงสว่าง วามอยู่ ๓๐ วินาที มีคอกอยู่ ๓๐ วินาที
แล้ว สว่างวาม อีก ๕ วินาที มีคอก ๕ วินาที และ
สว่างวามอีก ๕ วินาที มีคอก ๕ วินาที

ดวงไฟอยู่สูงเหนือระดับน้ำ ขึ้น ตั้ง ที่ ๒๘๕ ฟุต

แจ้งความ มา ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม

รัตนโกสินทรศก ๒๒๕ โดย รับสั่ง พระเจ้าน้อง

ยาเธอ เสด็จมาดัดกระทรงพระนครมาด

(ลงนาม) หลวงอนุพันธ์ศิริการ

ว่าที่เจ้าท่า

ประกาศ

บอกล่วงหน้าจะแจก โฉนดสำหรับที่ดิน

ใน

(๑) ที่บ้านแสนภูคา ตำบลแสนภูคา
อำเภอสนามจันทร์

(๒) ที่บ้านตาตวง ตำบลตาตวง
อำเภอสนามจันทร์

(๓) ที่บ้านสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์
อำเภอสนามจันทร์ แขวงเมืองเชียงใหม่

เจ้าหลวงเกษมศรีจักร์ที่ดิน ขอประกาศ
แก่บรรดาผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งมีธุระเกี่ยวข้องกับ

แจ้งความกระทรวงทหารเรือ

ด้วย ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินจำนวน
๕๕,๕๓๕ บาท ๕๐ สตางค์ ซึ่งราชนาวิธสมาคมแห่งกรุงสยามได้

วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๔๗๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๘๕๕

หม่อมเกล้าฯฯ ถวาย ให้กระทรวงทหารเรือจัดการสร้างกระโจม
ไฟ ในมณฑลภูเก็ต และนครศรีธรรมราช ตามผังตะหนักของ
แหลมมณเฑียร รวม ๖ แห่ง พระราชทานนามเป็นพระเกียรติยศแก่
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ

๑. กระโจมไฟ “บิษ โศภณวิภา” อยู่ที่หัวเกาะตันคา ใน
อำเภอตันคา จังหวัดกระบี่
๒. กระโจมไฟ “นิลดาภิรมย์” อยู่ที่เกาะตะเภา ในอำเภอ
ทุ่งหว้า จังหวัดสตูล
๓. กระโจมไฟ “ประภาสภิรมย์” อยู่ที่เกาะระ ในอำเภอ
คอเขา ที่ปากช่องเจ้าจังหวัดกระบี่
๔. กระโจมไฟ “ศรีสวัสดิ์วิชัย” เกาะเล็กข้างเกาะมณเฑียร
ปากน้ำ จังหวัดพังงา
๕. กระโจมไฟ “ชาติภักดี” อยู่ที่หัวแหลมหนองตา
ในอำเภอหนองตา จังหวัดตรัง
๖. กระโจมไฟ “สมุทรวิชัย” อยู่ที่เกาะนกก ปากน้ำ
จังหวัดกระบี่

บัดนี้การก่อสร้างเสร็จแล้ว ได้ใช้เป็นตำราเรียนประโยชน์ให้
เรือซึ่งไปมาในทะเลได้เห็นทาง หวังว่าเนรพินภัยอันตราย คณะ

เล่ม ๔๕ หน้า ๘๕๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๔๗๓

ทหารเรือมีความยินดีที่ถวียน ขอถวายอนุโมทนาพระราชกุศลนี้ ขอ
อานุภาพพระรัตนตรัยจงอภิบาลได้สำเร็จของเรือพระบาท ให้ทรงพระ
เจริญด้วย พระชนมายุ วรรณะ สุขะ พละ ทรงพระตำราญทุก
พระอิริยาบถ พระเกียรติคุณปรากฏไปไพจิตรานุกิต มีพระราช
ประสงค์ ตั้งใจจงเป็นผลสำเร็จทุกประการ

คำดำเนนการกระทรวงทหารเรือ

แจ้งความมาณวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

วุฒิไชย

นายพลเรือเอกเดโชนามตั้งกระทรวงทหารเรือ

ราชกิจจานุเบกษา แจ้งความกระทรวงทหารเรือ
การสร้างกระโจมไฟในมณฑลภูเก็ตและนครศรีธรรมราช พ.ศ.๒๔๗๓

กระโจมไฟบนเกาะมัตโปน

บริเวณทางเข้าแม่น้ำชุมพร มีเกาะขนาดเล็กตั้งอยู่ บริเวณปากน้ำ บนยอดเกาะมีกระโจมไฟโบราณที่สร้างขึ้นมาตั้งแต่พ.ศ. ๒๔๕๑ เป็นกระโจมเหล็กโปร่งทาสีขาว สูง ๑๒ เมตร ปัจจุบันตั้งอยู่บนยอดเกาะคู่กับเจดีย์บนเกาะมัตโปน จากท้องทะเลสามารถเห็นกระโจมไฟที่อยู่บนยอดได้อย่างชัดเจน ประวัติการก่อสร้างเจดีย์มีระบุไว้ในศิลาจารึกว่าสร้างเป็นเจดีย์บรรจุพระสารีริกธาตุไว้บนเกาะแก้วมัตโปน เมื่อพ.ศ. ๒๓๔๖ และมีการบูรณะโดยนายคุจับฮุยยี่หื้อ ย่งเส้ง คหบดีชาวจีนเมื่อพ.ศ. ๒๔๗๗ ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานมาลิกเจดีย์เกาะมัตโปน ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๘๓ ง หน้า ๕ วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๑ พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๒๐ ตารางวา ในทุกปีจะมีงานแห่ผ้าห่มพระเจดีย์ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๗ ของทุกปี^{๑๐}

ประกาศการที่ตั้งอยู่บนยอดเขาหรือยอดเกาะ ซึ่งปัจจุบันมีเจดีย์โบราณประดิษฐานอยู่ด้วยอีกแห่งหนึ่ง คือประกาศการบนยอดเขาตังกวน สร้างพ.ศ. ๒๔๔๐ เป็นหอคอยอิฐ ทาสีขาว สูง ๘ เมตร สามารถมองเห็นได้จากระยะไกลเมื่อมองจากท้องทะเลเข้าหาฝั่ง

เรียบเรียง :

นางศิริพร สังข์หิรัญ นักโบราณคดีชำนาญการพิเศษ สำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช
มิถุนายน ๒๕๖๙

อ้างอิง

นักคณน ทองเพื้อ.โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนในเขตพื้นที่สำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช.
นครศรีธรรมราช:หจกณัฐการ การพิมพ์,๒๕๖๓.

ฐานข้อมูลออนไลน์

กรมเจ้าท่า. “ประกาศกรมเจ้าท่า แจ้งความแก่ผู้เดินเรือ” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘ ตอน ๒๒ สืบค้นจาก <https://hydro.navy.mi.th/>
กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ.(๒๕๕๖). ทำเนียบไฟและทุ่น ในน่านน้ำ พ.ศ.๒๕๕๖. LIST OF LIGHTS AND BUOYS In Thai Waters. สืบค้นจาก <https://hydro.navy.mi.th/>
กรมเจ้าท่า. “ประกาศกรมเจ้าท่า แจ้งความแก่ผู้เดินเรือ” ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๒๓ ตอนที่ ๔๐ (๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๙). สืบค้นจาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/>

^{๑๐} นักคณน ทองเพื้อ.โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนในเขตพื้นที่สำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช,
(นครศรีธรรมราช:หจกณัฐการ การพิมพ์,๒๕๖๓), ๓.

กรมเจ้าท่า. “แจ้งความกรมเจ้าท่า”ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๒๓ ตอนที่ ๒๖ (๒๓ กันยายน ๒๔๔๙).สืบค้นจาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/>

กระทรวงทหารเรือ. “แจ้งความทหารเรือ พระราชทานพระราชทรัพย์สร้างประกาศารจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๒ (๑๗ มกราคม ๒๔๖๘). สืบค้นจาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/>

กระทรวงทหารเรือ. “แจ้งความทหารเรือ พระราชทานพระราชทรัพย์สร้างประกาศาร” ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๔๒ (๗ มิถุนายน ๒๔๖๘). สืบค้นจาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/>

ราชบัณฑิตยสภา.(๒๕๕๓).บทวิทยุรายการ “รู้ รัก ภาษาไทย”ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๗.๐๐-๗.๓๐ น.สืบค้นจาก:<http://legacy.orst.go.th> (วันที่สืบค้น ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๙).

สมมตอมรพันธุ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. (๒๕๕๐) “เรื่องเที่ยวทะเลตะวันออก” ใน เรื่องเที่ยวที่ต่าง ๆ ภาค ๑ -๕ กรุงเทพมหานคร:กรมศิลปากร.สืบค้นจาก<https://digitalcenter.finearts.go.th>

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. สืบค้นจาก<https://archives.nat.go.th/DigitalFile/ArchiveCopyItem>

เกาะมัดโพน จังหวัดชุมพร

กระโจมไฟและเจดีย์บนเกาะมัดโพน (ก่อนบูรณะ)
กระโจมไฟบนเกาะมัดโพน ทางเข้าแม่น้ำชุมพร สร้างพ.ศ. ๒๔๕๑

กระโจมไฟและมาลิกเจดีย์บนเกาะมัตโปน (หลังบูรณะ)

ลวดลายปูนปั้นประดับมาลิกเจดีย์บนเกาะมัตโปน

ที่มา:สำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครศรีธรรมราช

กระโจมไฟหลังสวน ตั้งอยู่บริเวณปากน้ำหลังสวน สร้างเมื่อ ๒๔๕๓
เป็นกระโจมคอนกรีตและเสริมเหล็กโปร่งทาสีขาว สูง ๑๗ เมตร

บริเวณปากน้ำหลังสวน จะเห็นกระโจมไฟตั้งอยู่ด้านซ้ายเมื่อมองไปยังแผ่นดิน

พระเจดีย์และประภาคารบนเขาดังกวน จังหวัดสงขลา

ประภาคารบนเขาดังกวน จังหวัดสงขลา

ที่มา: หอจดหมายเหตุแห่งชาติ